

*Moj cilj je Kristus — zanj živeti
je moj ponos in moja čast;
moj cilj je Kristus — zanj umreti
bo zadnjih hipov sladka slast.*

Kako živim?

V gospodu Kristusu živim . . .

*Življenje to je pravo, večno —
življenje to — edino srečno.*

Ljubljana, 1919.

M. Elizabeta O. S. Urs.

ZOLA I ISTINA.

Prvi i jedini put ugledah Zolin Lurd u hrvatskom prijevodu preklani u Sarajevu, u izlogu jedne knjižare . . . Gospodin ne razumije, što je bezvjerstvo i što znače napadaji na kršćanske svetinje. Prije ću ispričati njega, nego li onu inteligentnu gospojicu, koja nije znala, tko je i kakav je Zola, pisac toga romana. Iz njezinih riječi, u vlaku Brod-Sarajevo, činila se nevještom. Ipak ga je čitala. U koliko je kriva, prepuštam sudu Božjem: meni je dosta, da upozorim na pogibelj, a ujedno da pokažem, kako je Zola u tom romanu upravo išao za tim, da izvirgne ruglu Lurd i njegova ozdravljenja. Neke i to najglavnije činjenice on je prema svrsi svoga romana naprosto krivotvorio kao i spaljeni Haeckel svoje embriološke fotografije. Vidi se, da je „slobodna misao (!)“ uvijek ista: slobodna, ne samo da misli što hoće, makar i proti logici i zdravu razumu, nego uzima i slobodu čina te radi, što hoće, makar i proti svakom zakonu i moralu.

— Činiš Zoli krivo, reče prijatelj g. Bertrinu, branitelju lurdskih čudesa, koji nam ovo pripovijeda. Zoline su zasluge velike, on je htio istinu.

— Jesi li uvjeren o tom? upita m.

— Posve. Prolistaj njegov roman o Lurdu. Kad je g. 1892, počeo da kupi građu za taj roman, pođe sam glavom na obalu Gave, umiješa se među one bolesnike i stade se propitkiyati za njihovo stanje. Uvjeren sam, da ih je slikao po naravi, vjerno.

— Da i ne, kako se uzme. Vidim, da nijesi čitao moje knjige „Histoire critique de Lourdes“, gdje sam proučavajući „čudesa jednog romanopisca“ iznio što je istinito, i opet što je lažno u njegovu pripovijedanju. A on je bio dužan, da nam istinu rekne, jer je po svim novinama glašio i bubnjao, „da će govoriti istinu i opet istinu, koja će koristiti svakomu.“

— Pa? Zar nije držao riječ?

— Kakvu riječ?! Négo čuj!

* * *

Nedavno me posla moja crkvena oblast, da kanonski ispitam ozdravljenje jedne istaknutije ličnosti Zolinog romana. Radilo se o gospojici La Grivotte. Njezino je obiteljsko pravo ime Marija Lebranchu.

Ispitah je pred svjedocima. Ozdravljenica morala se zakleti na evanđelju, da govori istinu, svu istinu. I ta je istina bila vrlo zanimiva, kažem ti.

Znali smo, da je ova djevojka u raznim bolnicama bila i da je kroz 18 mjeseci bacala krv. Pet ili šest puta pretražiše liječnici njezinu pljuvaku i svaki put pronađoše, da sadrži „obilno“ (à profusion) bakterija sušice. Od Božića je ležala bolesna nemajući snage da ustane.

I evo je u Lurdu, u subotu 20. kolovoza 1892. Odmah iza dolaska susretnu je kod Pećine Zola, a dvije ure kasnije zateče ju u bolnici, gdje reče svome pratiocu: „Evo jedne, koja je baš bolesna.“

No oko 3 ure, donesena u piscinu na nosiljci, jedva što se njezino jedno tijelo, izmršavljelo od skrajne sušice, dotaklo čudotvorne vode, kad se pridigne

109

— obladana iznenadnom i nepoznatom snagom i svježinom.

Ona korača, trči, jede s tekom: ko zdrava!

U uredu za ustanovljenje pretraži ju do deset liječnika, a u njezinim kao preporođenim plućima ne mogoše da nađu ni traga onih dubokih ozleđa, od kojih je — jedan sat prije — svakako imala da ugine, kako je svako očekivao.

I Zola je bio prisutan. Pozvaše ga, da sam glavom pretraži djevojku pa da se uvjeri; no on otkloni veleći, da bi mu bilo draže, kad bi se s ozdravljenicom mogao porazgovoriti gdje god na samu.

— Pa? upitah Mariju Lebranchu. Je li došao?

— Jest, odvrati ona; došao je drugi dan pa se dugo sa mnom razgovarao. Htio je, da mu pričam sve potankosti ~~moje~~ bolesti i što sam sve oćutjela uoči mog ozdravljenja. X + J

— Je li htio da posumnja u ozdravljenje?

— Oh! nipošto! Pače, protivno!

* * *

A onda, uskliknu moj prijatelj, što spočitavaš i sumnjičiš čovjeka, koji se tako savjesno raspitkuje za istinu? Je li nijeko bolest Grivottinu i njezino iznenadno ozdravljenje?

— Nije, priznao je i jedno i drugo. Pisao je, da je bolesnica болоvala od „šušice u trećem stepenu“, što je uvijek opasno; pa ju slikao, gdje joj se iznenada vraćaju sile „kao iza teškog udarca biča, što joj obavi cijelo tijelo . . . skakala je sva zažarena od radosti i veselja“.

— I ti hoćeš, da ga prikažeš lašcem? On nije podoban da laže.

— Pričekaj časak! Tvoj si junak sagradio u glavi teoriju; ona je imala da nam razjasni, što god je u Lurdu vidio i čuo. Ona čudesna ozdravljenja, po njegovom strančarskom shvaćanju, smjela su biti samo izvanredan učinak jednog silnog mo-

ralnog dojma, a taj je učinak bio prolazne naravi kao i uzrok njegov.

Htjela ne htjela, Grivotte je imala da po njegovoj nauci opet padne u istu bolest pa da od nje i umre. I to ne dugo iza ozdravljenja. U istom onom vlaku, u kojem se imala vratiti u Pariz, — još prije Bordeauxa — prikazuje ju Zola u dramatičnoj slici, gdje ju potrese „bijesan napadaj kašlja,“ što ju ispruži naklupu lice joj bilo blijedo i izmučeno pljuvala krv iz punog grla.“ Svršeno je. Ne preostaje, već da se vrati u boluicu te umre.

I eto, petnaest je godina od onda prošlo, veli g. Bertrin pišući ovo u „La Croix“ od 15. travnja 1908., da taj Zolin mrtvac još i danas živi. Gdica La Grivotte nije iza svog ozdravljenja u Lurdu nikad više krvi bacala ni prije Bordeauxa ni poslije, ni za vrijeme vožnje ni poslije vožnje. Da upotrijebim riječi liječnika, što su je pretraživali i radijevim zrakama gledali još zadnjih dana, „nikad se nijesu pojavile kod nje ni najmanje one tuberkulozne duboke ozlede.“ Zola i istina!

* * *

To nije sve. Evo još zadnjeg čina te gadne lakrdije. Kad je izišao Zolin roman Lourdes, Dr. Boissarie oštro ukori pisca, kako je smio krivotvoriti činjenice napisavši, da se ozdravljenici Grivotti bolest vratila i ona od toga još i umrla, a ona življela ne daleko od njega pa se divno osjećala.

Bila je dakle u njegovoj blizini kao živi i vječni dokaz krupne i zlobne laži. To je Zolu tako peklo i izjedalo pa je kušao, da ju — makne bar s očiju, kad je nije mogao od živih.

— Jeste li vidjeli Zolu vrativši se iz Lurda? upita Bertrin ozdravljenicu.

— Jesam, jedan put, samo jedanput i to g. 1896., bila sam udata već dvije godine.

— Gdje ste ga vidjeli, kod njegove ili kod svoje kuće?

— Kod svoje.

— Jeste li ga zvali, ili je on sam sobom došao?

— Došao je sam sobom.

— Pričajte mi, kako je to bilo.

— Hoću. Neko pokuca na vrata našega maloga stana. Ustanem, da otvorim. Posjetnik će: „Molim, Marija Lebranchu?“ Odgovorim: Jest, ja sam, gospodine Zola. — Gle, pa vi me još poznajete? — Kako vas neću prepoznati, vi ste uvijek isti sa svojim zlatnim naočalima. — Dobro, ali vi nijeste više ona. Vi se iza bolesti baš čestito potkožili!“

Upadoh u riječ Grivotti:

— Jeste li doista tako odebljali odonda?

— Jesam i to mnogo. 18 mjeseci iza povratka iz Lurda dao me je liječnik Dr. P. . . mjeriti pa nađe, da sam za pedeset i dvije funte teža.

— Šta Zola na to?

— Reče mi, da mu Dr. Boissarie vrlo dosaduje s mojom pripovijesti, uvijek mu spočituje, što je napisao, da sam već umrla. On dočuo, kako materijalno loše stojimo, pa bi se za nas pobrinuo, kad bismo htjeli otići u Belgiju: onda se ne bi patili sirotinjom.

— Zar je htio, da idete u Belgiju, da mu se kinete s očiju?

— Nije baš mislio u Bruselj. Imali bismo se samo skloniti u koje osamljenije mjesto, što bi nam on sam odabrao. To bi on brzo učinio; no dok ne odemo, htio bi, da nam ništa ne uzmanjka. Tada izvuče svoju novčarku, poteže cijeli snop papirnato novca i ne brojeć ništa ponudi mi sve veleći: „Uzmite sve to, bit će vam sigurno dosta za jedan mjesec“.

— A što vi na to? Jeste li primili?

— Oh! Priznajem, imala sam napast. Bijasmo doista u velikoj oskudici. No prije nego sam mogla da otvorim usta, izleti moj muž iz sobe pred g. Zolu, pograbi ga za ruku, pa stid me reći.

— Recite svu istinu.

— Pograbite ga dakle za ruku, otvorite vrata i gurajući ga van i psujući reče: „Izdiri napolje iz moje kuće!“

— Pogadaš li, prijatelju, koja me misao zaokuplja ovaj čas? Kad stanovnici Pantheona ugledaju jednom, gdje dolazi među njih g. Zola, doviknut će mu već izdaleka ono isto, što i muž Grivottin, ali na malo finiji način.

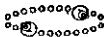
Ovoliko g. Bertrin.

Umro je i g. Zola, ali ne dade mu da ponese sa sobom ona tri milijuna franaka, što ih je stekao svojim prljavim i bezvjerskim romanima. Zaglavio je u vlastitoj postelji, zagušen plinom. Pas mu ostao živ pod posteljom. Slobodni ga zidari u velikom slavlju preneseše među „neumrle“ u Pantheon u društvo Voltairea & Co., ali, kako veli jedan poznati francuski pisac, držahu si svi ruku pred nosom, da se ne zaguše od zadaha otroynih mu i smravnih spisa.

I takove romane prevode, da potkopaju vjeru, da nam kvare mladež, a sebi i knjižarama napune džepove . . .

Zagreb.

Jek.

MEREŽKOVSKIJ — VOJNIK ANTIKRISTOV.

Čovječanstvo je podijeljeno od svojega početka na dva protivnička tabora: na tabor dobrih, koji se bore za svoju konačnu svrhunaravnu sreću u vječnosti, i na tabor zlih, koji hoće da znaju za svoju sreću samo na ovom svijetu.

Dva su to carstva: nebesko i zemaljsko. Svako carstvo ima svoje ciljeve, svoja sredstva i svoje ljude. Ta se carstva otimlju za ljude: kome će carstvu pri-